

ULUSAL ENTERİK PATOJENLER LABORATUVAR SÜRVEYANS AĞI (UEPLA) VERİLERİNİN İLK ÜÇ AYLIK ANALİZ SONUÇLARI

Revasiye KAYALI GÜLEŞEN¹, Figen SEZEN SEVİMLİ¹ ve UEPLA ÇALIŞMA GRUBU ÜYELERİ

¹Refik Saydam Hıfzıssıhha Merkezi Başkanlığı, Salgın Hastalıklar Araştırma Müdürlüğü

Ülkemizde laboratuvarlar; bulaşıcı hastalıkların sürveyansında önemli bir görev üstlenmiş olup, bildirim zorunlu hastalıkların bazen olası bazen kesin tanıları için dolaylı, “Grup D” etkenler için ise doğrudan bildirim sistemine bilgi sağlayan önemli bir kaynaktır. Bununla birlikte ülkemizdeki laboratuvarların tanı, doğrulama, tiplendirme ve sonuçların analizi bakımından ulusal anlamda organize olmadığını da bilmekteyiz. 2004 yılı Avrupa Birliği (AB) Mali İşbirliği Programı çerçevesinde başlatılan ve Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ)’nün teknik desteği ile yürütülmüş olan “Türkiye’de Bulaşıcı Hastalıkların Epidemiyolojik Sürveyansı ve Kontrolü Sisteminin Güçlendirilmesi” projesinin I. fazı kapsamında ulusal bir laboratuvar ağının kurulması planlanmış olup bu kapsamda “Ulusal Enterik Patojenler Laboratuvar Sürveyans Ağı (UEPLA)” pilot bir proje olarak başlatılmıştır.

Refik Saydam Hıfzıssıhha Merkezi Başkanlığı (RSHMB) Salgın Hastalıklar Araştırma Müdürlüğü koordinasyonunda yürütülen UEPLA’ya, bazı devlet hastaneleri, üniversite hastaneleri, özel hastaneler, halk sağlığı laboratuvarları, bölge hıfzıssıhha enstitüsü müdürlükleri ve özel laboratuvarlardan oluşan toplam 32 laboratuvar dahil edilmiştir. Öncelikle seçilmiş bu merkezlerin katılımıyla birkaç etken için oluşturulan ağın gelecekte genişletilerek; ülkedeki enfeksiyon eğilimleri ve suş dağılımları hakkında bilgi sahibi olunmasına ve laboratuvar sonuçlarının halk sağlığının korunmasına yönelik izlenmesi, analizi ve kullanılabilir veri haline getirilebilmesine olanak sağlayacağı düşünülmektedir.

Bu projeye başlangıç olarak; bulaşıcı hastalıkların bildirim sistemi içinde “D grubu” hastalık etkenleri

İletişim: Revasiye KAYALI GÜLEŞEN
Refik Saydam Hıfzıssıhha Merkezi Başkanlığı,
Salgın Hastalıklar Arşt. Müd., 06100 Sıhhiye/ANKARA
Tel: 0312 458 21 61
e-posta: revasiyekayali@hotmail.com

listesinde yer alan *Salmonella* (*Salmonella* Typhi ve *S. Paratyphi* A, B, C dahil), *Shigella*, Enterohemorajik *Escherichia coli* (O157 and O157 dışı *E. coli*) ve *Campylobacter*, türleri tanılarınin kolay olması, tanıda kullanılan laboratuvar yöntemlerinin yaygın olarak uygulanabilmesi, salgın potansiyeli, antibiyotiklere direnç durumları gibi faktörler göz önünde bulundularak seçilmiştir. Katılımcı laboratuvarlar izole ettikleri suş ve suşa ait verileri RSHMB’ye göndermekte ve Ulusal Enterik Patojenler Referans Laboratuvarı izolasyon sonuçlarını doğrulamakta, tiplendirmekte ve antimikrobiyal duyarlılık testlerini yaparak sonuçları laboratuvarlara geri bildirmektedir.

UEPLA kapsamında ilk üç ay içerisinde (Ekim-Aralık 2007) 325 etken doğrulanmış ve serotiplendirilerek antimikrobiyal duyarlılık testleri çalışılmıştır. Doğrulanan suşların %59.1’i *Shigella*, %33.3’ü *Salmonella*’dır. *Shigella* veya *Salmonella* olarak gönderilen toplam 10 suşta *Escherichia coli*, *Citrobacter freundii*, *E. fergussonii* ve maya izole edilmiştir. 15 suşta üreme gözlenmemiştir (Tablo 1).

Doğrulanan *Shigella* suşlarının serogruplara göre dağılımı incelendiğinde en sık rastlanan serogrubu *Shigella sonnei*’nin oluşturduğu görülmüştür (%89.6). Bunu *S. flexneri* (%8.3) izlemektedir (Tablo 2).

Doğrulama ve serotiplendirme sonucu en sık görülen *Salmonella* serotipi %35.8 ile *Salmonella* Ente-

Tablo 1. Suşların etkenlere göre dağılımı

Etken	n	%
<i>Shigella</i>	191	59.1
<i>Salmonella</i>	109	33.3
<i>Escherichia coli</i>	5	1.5
<i>Citrobacter freundii</i>	3	0.9
<i>Escherichia fergussonii</i>	1	0.3
Maya	1	0.3
Üreme yok	15	4.6
TOPLAM	325	100.0

Tablo 2. *Shigella* suşlarının serogruplara göre dağılımı

<i>Shigella</i> serogrubu	n	%
<i>Shigella sonnei</i>	171	89.6
<i>Shigella flexneri</i>	16	8.3
<i>Shigella boydii</i>	3	1.6
<i>Shigella dysenteriae</i>	1	0.5
TOPLAM	191	100,00

ritidistir. İkinci sıklıkta ise %33 ile *Salmonella* Paratyphi B dikkatleri çekmektedir. Bu serotipleri %5.5'lik bir değer ile *Salmonella* Typhimurium izlemektedir (Tablo 3).

Referans laboratuvarı tarafından *Salmonella* ve *Shigella* suşlarının antimikrobiyallere direnç durumları değerlendirilmiştir. *Shigella* suşlarında en yüksek direncin %74.9 ile streptomisine karşı olduğu göze çarpmaktadır. Bunu %47.1 ile trimetoprim-sülfametoksazol ve %39.8 ile tetrasiklin direnci izlemektedir. Siprofloksasin direnci (%0.5) çok düşük olarak saptanmış olmakla birlikte nalidiksik aside dirençli (%16.2) suşların varlığı dikkat çekmektedir. *Salmonella* suşlarında; en yüksek direnç %18.3 ile nalidiksik asite karşı gözlenmiştir. Siprofloksasine direnç görülmemektedir. Hem *Shigella* hem de *Salmonella*'larda gözlenen nalidiksik asit direncinin florlu kinolonlara karşı direnç gelişiminin de bir göstergesi

Tablo 3. *Salmonella* suşlarının serotiplere göre dağılımı

<i>Salmonella</i> serotipi	n	%
<i>Salmonella</i> Enteritidis	39	35.8
<i>Salmonella</i> Paratyphi B	36	33.0
<i>Salmonella</i> Typhimurium	6	5.5
<i>Salmonella</i> Hartford	4	3.7
<i>Salmonella</i> Agona	4	3.7
<i>Salmonella</i> Typhi	3	2.8
<i>Salmonella</i> Paratyphi A	3	2.8
<i>Salmonella</i> Kentucky	3	2.8
<i>Salmonella</i> Hadar	2	1.8
<i>Salmonella</i> Virchow	2	1.8
<i>Salmonella</i> Othmarschen	2	1.8
Diğer*	5	4.5
TOPLAM	109	100.00

* *Salmonella* Newport, *Salmonella* Braenderup, *Salmonella* Infantis, *Salmonella* Haifa, *Salmonella* Dabou.

olabileceği düşünülerek, siprofloksasine karşı duyarlılıkta azalma varlığının araştırılması planlanmaktadır (Tablo 4).

Kısa bir süre zarfında bu kadar suşa ulaşılması yeni kurulan bir iletişim ağı için umut vericidir. UEPLA projesine yönelik tüm detaylar ve veri analiz sonuçları <http://uepla.rshm.gov.tr> web adresinden izlenebilmektedir.

Tablo 3. *Salmonella* ve *Shigella* suşlarının antibiyotik duyarlılık testi sonuçları

ANTİBİYOTİK	SHIGELLA						SALMONELLA					
	Duyarlı		Orta Duyarlı		Dirençli		Duyarlı		Orta Duyarlı		Dirençli	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Ampisilin	179	93.7	-	-	12	3.3	103	94.5	-	-	6	5.5
Sefotaksim	189	99.0	1	0.5	1	0.5	109	100	-	-	-	-
Kloramfenikol	180	94.2	4	2.1	7	3.7	109	100	-	-	-	-
Gentamisin	191	100	-	-	-	-	107	98.2	-	-	2	1.8
Kanamisin	191	100	-	-	-	-	106	97.2	-	-	3	2.8
Streptomisin	38	19.9	10	5.2	143	74.9	98	89.9	3	2.8	8	7.3
Trimetoprim-Sülfametoksazol	92	48.2	9	4.7	90	47.1	104	95.4	-	-	5	4.6
Tetrasiklin	115	60.2	-	-	76	39.8	92	84.4	10	9.2	7	6.4
Nalidiksik asit	157	82.2	3	1.6	31	16.2	87	79.8	2	1.8	20	18.3
Siprofloksasin	190	99.5	-	-	1	0.5	109	100	-	-	-	-

UEPLA SORUMLULARI LİSTESİ

Orhan Cem AKTEPE
Özay ARIKAN AKAN
Seher BAŞTÜRK
Özlem BAYRAMOĞLU
Uğur ÇİFTÇİ
Özge DARKA
Zeynep DİNÇ AYAYDIN
Emel DÜZGÜN SIVACI
Gül Bahar ERDEM
Mustafa ERTEK
Berrin ESEN
Ayşegül GÖZALAN
Zeynep GÜLAY
Dolunay GÜLMEZ
Tülay GÜMÜŞ
Seda HAVUZ
Revasiye KAYALI GÜLEŞEN
Abdullah KILIÇ
Abdurrahman KİREMİTÇİ
Birgül KURT GERÇEK

Belkıs LEVENT
İpek MUMCUOĞLU
Betigül ÖNGEN
Birsen ÖZDEM
Betil ÖZHAK BAYSAN
Şengül ÖZKAN
Mehmet PARLAK
Ray SANDERS
Figen SEZEN SEVİMLİ
Melda SINIRTAŞ
Abbas TANER
Şenay TUĞLU ATAMAN
Alper TÜNGER
Emine Candan ÜSTÜN
Erica WEIS
Ekrem YAŞAR
Halil YAZGI
Eda YILDIZ
Erkan YULA

